

## XIV.

## Szent Péter kulcsai.

(Egyházi beszéd.) <sup>1)</sup>

*Mikor pedig ment volna Jézus Cezáréa tartományába, mely Filep királyról nevezetik, megkérde az ő tanítványait, mondván: Engemet, embernekfiát, kinek mondanak lenni az emberek? Azok pedig mondanak: némelyek Keresztelő Jánosnak, némelyek Ilyésnek, némelyek pedig Jérémiásnak, vagy egynek a próféták közül. És monda nekik: Ti pedig kinek mondotok lenni engemet? Felelvén pedig Simon Péter, monda: Te vagy ama Krisztus, az élő Istennek fia. Akkor felelvén Jézus, monda neki: boldog vagy Simon, Jónának fia, mert a test és a vér ezeket nem jelentette neked, hanem az én menyei Atyám, de én is mondom neked: te Péter vagy és ezen a kősziklán építem fel az én anyaszentegyházamat, és a pokol kapui nem vehetnek azon diadalmat, és néked adom a menyekországának kulcsait, és valmit megköötözendesz e földön, a menyekben is kötözve léssen, és valmit megoldandasz e földön, a menyekben is oldozva léssen. Máté 16; 13—20.*

A biblia számos olyan helyet foglal magában, a melyeknek másként nem lehet valódi és eredeti értelmét kitalálni, csak úgy, ha kibontjuk azokat a tévedések homályából, a melybe a mult századok tudatlansága, a papság önző szenvedélye, és a pártok viszálykodása beburkolták. Vannak a szentírásban bizonyos helyek, a melyek hasonlitanak valamely hajótörést szenvedett hajónak romladékaihoz, a melyeket esztendő hosszú sora után kerestek ki a tenger fenekéről, s a melyeknek nem csak színök tűnt el, hanem rajtuk a vas, és fa oly vastag rozsdá és tengeri lerakódás alá vannak elrejtve, hogy eredeti alakjokat alig lehet kitalálni.

Azon nem kell csodálkoznunk, atyámfi, hogy a szentírásnak

1) „Sermons et Homélie. Par Athanase Coquerel, fils. Paris, 1855.“ című könyvből.

némely töredéke halomra gyült homálylyal megterhelve jutott el hozzánk az időnek folyása alatt. Egy ilyen helynek hallásával nem mindig könnyű eltávolítani az eszméknek hibás társulatát, melyet észrevétetnek velünk a multnak történelme vagy korunknak intézményei. Ha a szentírásnak valamely helye attól az időtől fogva, a mikor irták, addig az időig, a mikor mi olvassuk, egyetlen egyszerű fegyver vagy zászló gyanánt szolgált egy hirneves tudósnak, szerencsés politikusnak, egy iskolának, egy egyháznak, mely azt téves értelemben fogta fel, ez már elég arra: hogy az a hely a téves értelemmel bélyegét hosszú időn keresztül megőrizze és magán hordozza, mint valamely megtört sugárnak bágyadt visszaverődését. Mi a biblia némely helyeit nem foghatjuk fel másként, mint szokásainkra, szellemünkre és eszméinkre támaszkodva, mindamelletts is, hogy azok az igék ma már elfelejtett vagy legalább a tömeg által nem esmert körülmények, más erkölcsök és különböző szokások között és szempontjából voltak mondva.

-Következésképpen a ker. szószék kötelessége a Jézus Krisztusnak és az ő apostolainak tanításait kiragadni abból a divatos sötétségből, a mely azokat elferdíti; a mi kötelességünk szétszlatni azt a veszedelmes homályt, a mely alá el van rejtve a tanításnak igazi értelme.

Az Idvezítő azon nyilatkozatainak, a melyeket az emberek leginkább félreismertek, és természetéből kivetkeztettek, egyike az, a melyet a pápai méltóság isteni alapításának neveztek: Te Péter vagy, és én ezen a kösziklán építem fel az én anyaszentegyházamat . . . és neked adom a mennyek országának kulcsait. Ezek a Krisztusnak Jonának fiához való azok a szavai, a melyekből a római egyház pompás papiénekeinek egyikét készítette; ezek azok a szavak, a melyek a legfényesebb ünnepeken visszhangzanak a pompás templomokban, énekelve térdepelt sokaság által, s biborral és aranynyal fedett papság által, abban a perczben, a melyben nagyszerű diszkisérők által megelőzve, tönjén által körülvéve, megjelenik a küszöbön egy ember, a ki magát, a világ püspökének, az egyház látható fejének . . . s folytassam-é tovább? . . . a Jézus Krisztus helytartójának mondja; mert azt hiszi, hogy ő Simon Péternek, a bethsaidai halásznak utóda.

Én részemről, atyámfiái, nem akarok ezekkel a szavakkal felfegyverkezve, ezeket valódi értelmökbe visszaállítva, egy más egyházat előttetek megtámadni; nekünk hasznosabb és kegyesebb telje-

síteni való kötelességünk van ennél, az ájtatosságnak ez órájában. De vajjon annak egy mondása, a ki mesternek és idvezítőnek van elismerve valamint a pápai tekintélynek engedelmeskedő tanítványok által, ugy azok által is, a kik egyedül az evangéliomnak szabad és dicső tanítványai, a Jézus Krisztusnak, az Isten fiának, és a világ megváltójának egy mondása, lehet-e kizárólagos öröksége egy egyháznak? Vajjon csupán csak a római főtemplomnak pompás iveri alatt lehet-e hallatni? Vajjon nem lesz-e az termékenyebb és tanulságosabb, megalázódással ismételve, egész mélységében fölfogva, felvilágosult hittel, egy szentélyben, a hol lélekben és igazságban való tisztelet lakozik? Nem fogjuk-e fel mi azt jobban, midőn az igazság szellőjével eloszlatjuk az emberi tömjénezésnek azon felhőit, a melyek elleplezik annak egész fényességét?

Ez az, atyámfi! a mit én meg akarok kísértetni; jobbat teszszek annál, mintha megtámadnám a téves magyarázatot, én elbeszélem az igazit. Gyakran, megezáfolva a hibát, az ember elveszti idejét is, ügyét is, mig előadva az igazságot az ő hatalmas egyszerűségében, ugy a mint Isten adja nekünk a Jézus Krisztus által, mindent megnyert.

Adjuk elő tehát szabadon, atyafiságosan az igazságot, s midőn ezt tesszük, nem marad egyéb hátra, mint egy mondani való szavunk mindenekhez, katolikusokhoz és protestánsokhoz, mesterünknek az a szava: hogy a kinek füle van a hallásra, hallja.

1. Lehetetlen ennek a nevezetes szövegnek értelmét jól fel fogni, ha az ember azt külön választja. Az egy emlékezetes beszélgetésnek bezárása és utolsó szava, s mind az, a mi megelőzi, megszabja ennek igazi értelmét.

Az idvezítő a Jordán forrásával szomszédos városban, Páneásban volt, a melyet Filep-Herodes tetrárka a Tiberius tiszteletére Cezaréának nevezett. Itt történt, hogy a Jézus számot adatott tanítványaival: miként vélekedik a nép az ő személyéről; a tanítványok erről tudomást szerezhettek magoknak első utazásuk, első küldetésük alatt, a melylyel Jézus őket megbizta volt. Engemet, embernek fiát, kinek mondanak lenni az emberek? Azok pedig mondának: némelyek keresztelő Jánosnak, némelyek Ilyésnek, némelyek pedig Jérémiásnak, vagy egynek a próféták közül. Ez a különös és tetszőleg összefüggés nélküli felelet magyarázatot kíván. Az ő hivatalának ebben a korszakában, a zsidók közt egyértelmű közvé-

lemény volt, hogy a Jézusban Istennek egy küldöttét, egy prófétát lássanak, és igazat szólva, hajos volna felfogni, hogy a szenvedélyektől ment lelkek ebben másként ítéelhetek volna. Azonban nem mentek addig, hogy benne a várt messiást megismerjék. Ehez a rejtélyes személyhez, ehez a politikai szabadítóhoz, a királyi fajnak ehez a képét viselőjéhez, Dávidnak és Salamonnak nagyszerű és rettegett utódához, a világhódítóhoz és egyedüli monárkához, a zsidók lelkében sokkal több földi remény, sokkal több világi fény fűződött, hogy sem az annyi nemzeti büszkeséggel, személyes nagyravágyással, s gyakran kíváncsi vágyakkal felfúválnakodott szivek leereszkedtek volna Krisztusnak, messiásnak, az örökkévaló felkentjének nyilvánítani azt a názárethbeli Jézust, a ki nem a földi királyokhoz, hanem a galileai munkásokhoz volt hasonló; azt a názárethbeli szegény és alázatos Jézust, a ki akkora nyugodtsággal mondotta: az én országom nem e világból való.

Azonban nem tudván eltitkolni, hogy a Jézus beszédeiben és személyében magas tekintély, mély bölcsesség és végtelen kellem van, megmaradtak ebben a különben elég természetes, közből eső véleményben, hogy ő nem a messiás, hanem annak egyik előhírnöke.

A rabbik napról napra nevezetesebbek lettek az által a halatlán képzelődés által, a melylyel tudorok módjára erősítették, és a legnagyobb részletességgel tanították azt, a mit magok sem tudtak s nem is tudhattak; ezek azt állították, hogy a Jézus előtt és vele a feltámadott régi prófétáknak egész díszkiséréte fog megjelenni; a nagyobb rész Malachiásnak egy rosszul értelmezett jóvendőlése után Ilyést nevezte meg, némelyek Jérémiást, vagy egyet a próféták közül, és többen kérdezősködtek, ha Jézus nem a koporsóból elevenen kijött keresztelő János-e, a mitől palotájának rejtekében lelkiismeretének mardosásai, és a rémület miatt Herodes, az ő gyilkosa, reszketett legelőbb.

Igazat szólva, a Krisztusról való ezek a különböző vélemények mind egy és ugyanazon tévedésből eredtek, a mely abból állott, hogy ötet elismerték Isten küldöttének, de nem fogadták el messiásnak, mert a világ szerint szegény, gyenge és kicsiny volt.

Szerencsétlen elfogultság, s annál siralmasabb tévedés, mert sokkal kevésbé származott tudatlanságból, mint a testi, érzéki és durva sziveknek világias hiúságából! A világi dolgok által elcsábitott, az isteni dolgok iránt elvakult lelkeknek vétkes hitetlensége!

Jézus a szomorító feleletet fájdalommal hallgatta, azután tanítványai felé fordulván: Ti pedig, monda nekik, átfutván őket egy átható és szomorú, de szeretet-teljes tekintettel: Ti pedig kinek mondatok lenni engemet? Simon Péter azonnal legelől megragadván a szót, felkiálta: Te vagy ama Krisztus, az élő Istennek fia. Nem valamely előhírnök, hanem az, a kinek jőni kellett; nem Ilyés, Jérémiás, vagy János, hanem nagyobb mint János, Jérémiás és Ilyés; nem egy a próféták közül, hanem az, a kit minden próféta hirdetett, és minden igaz izraelita várt; te vagy a messiás, a Krisztus, az Istennek felkentje; te ennél is több vagy, több mint vigasztalása és dicsősége izraelnek, több mint a pogányok világossága, és a kicsinyek reménye, te az Istennek, az egy igaz Istennek, az élő Istennek fia vagy.

Nagyszerű nyilatkozat, nem csak ereje és a hitnek teljessége, hanem meleg, buzgó és szabad önkéntessége miatt is! Egy meggyőződött, rendkívüli megindulástól elragadott léleknek mélyéről származik, honnan a Jézus iránti szeretet kiárad, midőn ezekre a szavakra fakad: Te vagy ama Krisztus, az élő Istennek fia.

Jézus ekkor megnyerő jósággal és tiszteletet parancsoló ünnepélyességgel feleli hűséges tanítványának: Boldog vagy Simon, Jónának fia, boldog, hogy ekkora tisztasággal hiszel, és ekkora erővel szeretsz, mert a test és a vér ezeket nem jelentette neked; a test és a vér, azaz: az emberek, a világ, ennek érzékisége, hiusága, és önzése ezeket nem jelentették neked, ezek nem taníthattak meg tégedet erre, ezek ezt nem tudják, ezek engem félreismernek. A test és vér arra tanítottak volna tégedet, hogy nekem nincs sem ezüstöm sem aranyom, sem hatalmam, sem gazdagságom, hogy a betlehemi jászólyban születve, járok alá s fel, s nincsen, hová fejemet lehajtsam, egészen a keresztig, a melyen megfogok halni a rabszolgáknak gyalázatos büntetésével. A test és vér nem jelentették volna ki neked: hogy én az Istennek fia vagyok. Hanem az én menygyeie atyám, az Isten, a világosságnak atyja, az Isten, a kitől származik minden jó adomány és tökéletes ajándék, az, a ki a te hitednek ezt a tisztaságot, elevenséget, és hatalmat adta; az Isten az, a ki téged erre a magasságra fel emelt. A test és vér a fájdalom emberében, a nemzetektől meg-

vetettben, nem tudják megismerni az Istennek fiát; nem tudják megismerni az erkölcsi nagyságnak legmagasabb fokát a megtagadásban, a legfőbb szentséget az odaadásban, az égi dicsőséget az áldozatban; mert ime, ezek a dolgok nem eredtek emberi szívből. Ezek a magasságból kijelentett, az egek egeiből alászállott dolgok. Az én menyei a tyám az, a ki neked ezeket kijelentette.

Azután czimet czim után, és nevet név után adva, (mint-ha felelte volna Péternek: Te megmondottad, hogy én ki vagyok, tanuld meg hát tőlem, hogy te ki vagy; te több vagy, mint a hogy magad hiszed, vagy a mint te magad tudod) Jézus, hogy magához méltólag megjutalmazza a Simon hitét, így szólott: Te Péter vagy, és ezen a kősziklán építem fel az én anyaszentegyházamat. Én, kit te istenfiaának elismersz és vallasz; én, az egyháznak alapítója és feje, én tégedet azon épület első kövének ismerlek és nyilvánítlak, a melyet a földön fel akarok építeni. Te a Krisztusban, és az Istennek fiában, a bennem való hitet, az emberek között legelsőbben felfogtad és őszintén megvallottad, következképpen én tégedet első keresztyénekn nyilvánítlak. Az egyház kezdetét vette, és te annak első tagja vagy. Az egyház ebben a perczen kezdődik, a te hitbeli vallástételed által.

Ettől a percztől kezdve az csak nevedekhetik és terjedhet; és nem fog vége lenni soha. Ez egy örökkévaló épület. A pokol kapui nem vehetnek azon diadalmat. Ezek a költői szavak, ai! általánososan roszul vannak értve; az emberek ebben két épület eszméjét látják: a poklot, a hol a sátán lakik, az egyházat, a hol az Isten uralkodik. Az eszméknek és képeknek csodálatos összezavarása által e közt a két épület közt háborut tesznek fel; és hozzátoldják, hogy az egyiknek kapui nem fognak legyőzetni a másíknak kapui által. Mindez az összefüggetlenség onnan ered, hogy ide minden igaz ok nélkül becsusztatták a pogányok alvilágának, a rosz hatalmától felgyújtott egy birodalomnak eszméjét. Pedig épen ellenkezőleg, itt egy egészen izraelita képről van szó, a halálnak pusztasága és rettenetes országáról, a hol minden fél-álomba van merülve, a hol semmi sem él valóságos étellel, a honnan senki sem jó ki, a ki egyszer bément, és a melynek vas-kapui, kiengesztelhetetlen kapui, többször fordulnak elő a bibliai poesisben. Ez az eszme tehát nem két épület kapui közt harczról való értelmetlen allegoria, hanem oly allegoria, mely az erős-

ségben és tartósságban való vetélkedésről van mondva. Különben nem kell elfelednünk, hogy valamint az első kő az építés kezdetét jelenti, úgy a kapuk feltétele mindenütt, de különösen a bibliában, az utolsó munka, a mely tökéletessé és lakhatóvá teszi a teljesen bevezett épületet.

Imé tehát a Krisztus szavainak értelme: a hit által te Simon halászból Péter apostol léssz; ezen az első kövön az én anyaszentegyházam fölemelkedik, és a halál birodalmának kapui nem oly rendíthetetlenek, nem oly örökkévalók, mint az anyaszentegyháznak kapui lesznek. S így az anyaszentegyháznak első köve előtt, annak végtelen tartóssága van kimondva, ugyanabban az időben, a melyben keletkezése.

A mint egy elkezdett épület eszméje maga után vonja a kapuk eszméjét, a melyek annak bevezését fogják megjelölni, úgy a kapuk fölkeltik a kulcs eszméjét.

Sz. Péter, a ki legelől tett vallomást az igaz keresztény hitről, első lesz, a ki megnyitja másoknak az anyaszentegyházat, melybe legelőbb ő lépett bé. *N e k e d a d o m*, mondja neki mestere, *a m e n y e k o r s z á g á n a k k u l c s a i t*.

Az ország, atyámfiai, mely az idvezítő beszédeiben mindegyre előfordul, s a melyet ő most a menyek országának, majd országnak, vagy Isten országának nevez, az nem a menny, vagy szabatosabban szólva, nem csak a menny, hanem az anyaszentegyház akár a mennyben, akár a földön; az, ugyanaz az anyaszentegyház, melyről az idvezítő az az előtt való perczben szólott, nagyon csudálatos és természetellenes elfogultság kellene ahoz, hogy meg ne ismerjük, miszerint itt ugyan arról az épületről van szó, melynek alapítása, kapui, és kulcsai rendről rendre képekül szolgálnak. Az első kő már le volt téve, s Jézus már az épületet a jövőben bevégezve látja, leronthatatlan kapui fel vannak téve, s azonnal az anyaszentegyház kapuinak a hívők számára való megnyitásáról van szó. Az Isten fiának prófétai tekintete előtt az örökkévaló templom bé van végezve, s nincsen egyéb hátra, mint annak kapuit megnyitani a türelmetlen tömeg számára, a mely kívül tola-kodik.

A szövegbeli metaphora tökéletesen összefüggő. Az apostol első köve az anyaszentegyháznak, a melyet Jézus épít; azután midőn az épület be lesz végezve, s a kapuk fel lesznek állítva, Péter fogja kapni a kulcsokat, hogy az új templomot, mely nem

leszen emberi kézzel csinált templom, nyissa meg izraelnek és a világnak.

S ő valósággal meg is nyitotta. Az ígélet tényé vált, ez a történelemből van meritve. Midőn a Jézusnak munkája be volt végezve, tanításai, példái, szenvedései, rettenetes és gyalázatos halála, dicsőséges feltámadása, az Atyjának jóbjára való csendes és diadalmas felmenetele; midőn végre a pünkösztnek napján a Szentlélek — elkerülhetetlen és határozott kiegészítő része mindazoknak, a mik előre történtek — az apostaloknak adva volt; midőn a kíváncsi, megindult és nyugtalan tömeg tolakodott a tizenkettő körül, hogy így szóljon nekik: **A t y á m f i a i , f é r f i a k , m i t c s e l e k e d j ü n k ?** Péter társainak köréből előlépett, mint azon a napon, a melyen hitéről vallást tett, s a maga és társai nevében tartotta az első keresztény prédikációt. Kinyilatkoztatta a zsidóknak, hogy az a Jézus, a kit ők annyi szeretettel és bölcseséggel haloltak tanítani; az a Jézus, a kitől annyi csudát láttak; az a Jézus, a kit láttak, hogy Jeruzsálembe hurczolnak, mint egy bűnöst,— azután elítélnek, megostoroznak és keresztre feszítenek: az a Jézus Istennek fia volt, és a halálból feltámadott. S fenkölt merészséggel ezekkel a szavakkal zárta bé: **B i z o n y n y a l t u d j a a z é r t a z I z r a e l n e k e g é s z h á z a , h o g y e z a z I s t e n t ő l t é t e t e t t U r r á é s K r i s z t u s s á , e J é z u s , m o n d o m , a k i t i m e g f e s z i t é t e k .** 1)

Három ezer lélek hitt az ő beszédének, és kérte a megkezesztelést. Az anyaszentegyház meg volt alapítva, és így történt, hogy Péter megnyitotta azt a zsidóknak.

S talán emlékeztek, hogy később, midőn eljött az ideje megnyitani az egész emberiségnek, hirdetni az idvességről való örömhirt minden testnek, Péter volt az, a ki ezt teljesítette, maga is megdöbbenve a maga munkáján, ezen a megmérhetetlen és dicsőséges küldetésen; Péter volt az, a kinek zsidos aggodalmai és kétségei daczára, valamely felsőbb és ellenállhatatlan világosságtól értesítve és felvilágosítva, mint egy magára való nehezteléssel, engedelmeskedni kellett a magosságból való küldetésnek, és megkezesztelni a pogány Corneliust és az övéit, és megnyitani az anyaszentegyházat a nemzeteknek, meglepetésének és bámulatának tetőpontján felkiáltván: **B i z o n y n y a l l á t o m , h o g y a z I s t e n**

1) Csel. 2; 36.

nem személyválogató, hanem minden nemzetség kedves neki akár kicsoda, a ki őtet féli és igazságot cselekszik, melyet megjelentett az Izrael fiainak, hirdetvén békességet, a Jézus Krisztus által, ki mindeneknek Ura. 1)

Ezzel az anyaszentegyház oly általános, mint elveszhetetlen lett; ezzel tényévé vált a mester jövődölése. Jézus Péternek adta volt a mennyek országának kulcsait, és Péter izraelnek és az egész emberi nemnek megnyitotta az országot.

II. Az előbbieket tehát, a mint látjátok, semmi komoly nehézséget sem okoznak. Azonban hátra van még, hogy megmagyarázzuk ezeket a szavakat: Valamit megköötözendesz a földön, a mennyekben is kötözve léssen, és valamit megoldandasz e földön, a mennyekben is oldozva léssen.

Mindenekelőtt meg kell mutatnunk, hogy ezek a szavak az előbbiekből következnek, és szorosan azokhoz tartoznak. Ha nyelvünkben a kulcs és kötelék képe közt semmi hasonlatosság sincs is, másként volt ez keleten; itt célzás van a régi záruk gépezetére, melyeknek fő darabjok valósággal egy kötelék volt, melyet a kulcs tetszés szerint megköötött, és megoldott.

Világos tehát, hogy a gondolat általában többé nem ugyanaz, s hogy az terjedelmesebb lesz. De itt egy sarkalatos különbséget kell megjelölni. Azt, a mit a kulcsok hatalmának neveztek, és azt, a mit a kulcsok tisztének — hivatalának — kellett volna nevezni, más szókkal: az a dicsőséges kötelesség, hogy legelső legyen, a ki az anyaszentegyházat megnyitja a zsidóknak és pogányoknak, személyesen a szent Péteré volt; de daczára az előbbiekre való vonatkozásnak, másként áll a dolog, a mi a megköötési és megoldási kötelességre való hatalmat illeti, mivel ugyan abban a szent Máté szerint való evangéliomban, két fejezettel alább, ugyan ezeket a szavakat egyetlen szótag változtatás nélkül, a Jézus Krisztus által többé nem csak egyedül szent Péterhez, hanem mindenik apostolhoz, és még inkább az egész anyaszentegyházhoz intézve olvassuk. 2)

Itten tehát Jona fiának számára az előjognak minden neme elenyészik, és valósággal az előbbieken nem volt egyéb előjog számára, mint egy teljesíteni való nagy munka, egy felséges és di-

1) Csel. 10; 34—36. — 2) Mát. 18; 18.

csőséges küldetés, a melyet hitével nyert meg mesterének szeretetéből. Ez a bevégzett küldetés nem hagyott semmi hatalmi felsőbbiséget, jogot, avagy rangot, sem szent Péterre, kinek befolyása fokként elhalványul és elhomályosul szent Pálnak végtelen felsőbbisége előtt, sem a római papi vagy püspöki hivatalban való állítólagos utódaira, oly hivatalban való utódaira, a melyet ő soha sem viselt.

Mit jelent tehát a megkötési és megoldási hatalom? Atyámfiai! én nem akarok ennek más magyarázatot adni, mint azt, a melyet adott maga a Jézus: Valakiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nékik; a kiknek megtartjátok, megtartatnak. <sup>1)</sup>

Mit jelent ez? hát az egyik ember valósággal tetszése szerint jóváhagyhatja vagy megtagadhatja a másik ember bűneinek bocsánatját? hát nem egyedül az Isten többé a mi bíránk? hát van a földön hatalom, mely képes a lelkiismeretet megvizsgálni, a szívnek rejtekében olvasni, és feloldozó vagy pedig kárhoztató ítéleteket hozni, melyek érvényesek legyenek mindezen a világon, mind a másikon, mind a földön mind a menyben? Nem, atyámfiai, s ha vannak olyan emberek, a kik magoknak ilyen hatalmat tulajdonítanak, azok nem fogták fel sem saját gyengeségüket, sem mesterünk azon nyilatkozatainak értelmét, a melyekre támaszkodnak.

A Jézus azt is mondotta: A ki megvet engemet és nem veszi az én beszédimet, vagyon, ki kárhoztassa azt: a beszéd, melyet én szóltam, az ítéli meg azt a ma utolsó napon. <sup>2)</sup>

Ez az alapja, atyámfiai, mindezeknek a tanításoknak. Nem, az apostalok nem ítélték, nem hoztak örök életre vagy kárhoztarra szóló ítéletet, sem meg nem bocsátották, sem meg nem tartották a bűnöket. Ők prédikálták a Jézus beszédét, és ez elég volt. Ez a beszéd kárhoztatott némelyeket, feloldozott másokat, és megítélt minden embert. S így van ez mindig az evangéliom prédikálásával. Mind azok, a kik hirdették a Jézus Krisztust, az első prédikátortól, Pétertől fogva, addig a prédikátorig, a ki nektek beszél, s a kit ti most hallgattok: ítélték, feloldoztak, kárhoztattak, megkötöztek és megoldoztak szünet nélkül. De nem mi vagyunk — Isten mentsen! — a kik fölöttetek ítéletet mondunk. Az elég, az sok, hogy nekünk magunknak magunkat meg kell itélnünk Isten tekintete előtt. A szent beszéd, a melyet mi hirdetünk, ez az, a

1) Ján. 20; 23. — Ján. 12; 48.

mely titeket megítél; s a mi ennek ítéleteit alkalmazza, végzéseit végrehajtja, az tulajdon lelkiismeretetök, az saját magatok. Midőn Isten beszédét szólani megpróbáljuk, legyen ez akár azért, hogy a kétszíniség ellen a Jézussal menydörögjünk, akár azért, hogy annak ereje által a megbánásban megtörődött sziveket gyógyítsuk, hogy mint a Jézus a fősvény és könyörtelen önzést megszegyenítsük, vagy hogy az ő példája után az özvegynek filérét megdicsérjük, hogy a megfáradt és megterhelt lelkeket megnyhítsuk, hogy a gyászos könyektől elhomályosult szemek előtt a halhatatlanságnak édes és dicső bizonyosságát világossá tegyük, vagy hogy gyermekeiteket megáldjuk; szóval, mikor az Úrnak beszédét szájunkban hordozzuk: avagy megtudjuk-e különböztetni köztetek azokat, a kiknek Isten megbocsát, s a kiket megoldoz, és azokat, a kiket Isten megkötöz és elítél? Mi nem tudjuk, de tudja az Isten, kinek beszédei századokon keresztül ismételve visszhangzának a mi bűnös ajkainkon, a nélkül, hogy erejüket vagy igazságukat elvesztenék; tudja az Isten, a ki megdicsőítheti hatalmát a mi erőtlenségünkben is! A ti lelkiismeretetök is tudja, a ti fölébredt lelkiismeretetök felfogja és magamagára alkalmazza az ítéletet, melyet a mi ajkaink kifejeztek, s akkor, a mikor ez megtörtént, a jövendölés be van teljesedve: A mit megkötöztünk e földön, a menyekben is kötözve van, és a mit megoldoztunk e földön, a menyekben is meg van oldozva.

De ne hogy félreértsetek. Nem csak mi vagyunk azok, ennek, vagy annak, vagy minden vallásfelekezetnek szolgálói; ennek, vagy annak, vagy minden egyháznak papsága, a kiknek Jézus ezt a hatalmat adta. Ezt a hatalmat gyakorolják mindazok, a kik az ő beszédein csüngenek, azokat tanítják, ismétlik, avagy csak hitőknek és életőknek példáival megmutatják.

Ti nép-nevelők és vezetők, tanítsátok meg a népek, melyek az ő igazi kötelességei, az ő igazi érdekei, az ő igazi reményei. Ha rosszul tanítjátok, titeket nyom a felelősség terhe. S őket fogja nyomni, ha Krisztus szerint és Isten szerint tanítjátok. Hogy hasznokra fordítják-e vagy nem oktatásaitokat, a melyekben részesültek, arról felelni fognak Istennek; és mind az, a mit ennek a szent felelősségnek kötelékével megkötöztök vagy megoldoztok e földön, megkötözve vagy megoldozva lesz a menyek számára.

Ti a gyermekek vagy az ifjuság nevelői, apák és anyák, sulyos a ti Isten előtt való kötelességtek; azoknak, a kik reátok vannak bizva, életök, több mint életök, jövőjök a sirig, és azon túl töletek függ. Fűzzétek össze tanításaitok és még inkább példáitok által, fűzzétek össze ezeket a még gyenge lelkeket a lelki ismeretnek, a kötelességnek, a hitnek és szeretetnek megáldó lánczaival. S a mit megkötöztök vagy megoldoztok e földön, a menyek számára leszen.

És ti keresztények mindnyájan, népei az áldozó főpapnak és királynak, a kik ismeritek az Istent és Krisztust, terjesszétek ki hiteteket az egész világra, tündököltessétek a ti világosságotokat, térítsetek példáitok által, a világ önzését kárhóztassa el a ti ker. szeretetetek, feslettségét a ti tisztaságtok, anyagiságát a ti kegyességetek; hogy bennetek épen ellenkezőleg minden felbátorítsa, építse, és megtérítse azokat, a kik megtérni akarnak. Keresztények, a legkisebektől fogva a legnagyobbakig, az utolsótól az elsőig, Péternek mindnyájan utódai, mindnyájan utódai a Jézus Krisztusnak (ennek a szónak egyedüli értelmében, a mely ne legyen hibás) kötözzétek a lelkeket az igazsághoz, és oldozzátok fel azokat a vétkeknek, szenvedélynek és bűnnek nehéz és gyalázatos lánczaiból. Ez a ti missiotok minden népekhez, a ti apostolságtok, és a ti főpapságtok.... És én igazán mondom nektek: hogy valamit megkötöztök vagy megoldoztok e földön, megkötözve vagy megoldozva leszen a menyekben is.

Sietek, atyámfiai, még egy eszmét érinteni, melynél, mielőtt bevégezném, kissé meg kell állapodnom.

A Jézus Krisztus gondolatában, az Isten országának nyelvében, a bűnösök azok a rabszolgák, a kiket Isten beszéde megkötöz és megoldoz. A szenvedélyek országa, a vétkes szokások járma, a rosz példáknak magokkal ragadása, a jellemnek lassu, de folyton haladó alászállása, a vallásos és erkölcsi érzésnek észrevehetetlen alásülyedése --- rettenetes terhek, a melyeket nehéz megszese eldobni, elévült betegségek, a melyekből a meggyógyulás esete ritka: — imé a rabszolgaság, melytől Isten beszéde meg akar minket szabadítani.

Mindazoknak, a kik ohajtják a szent szabadságot, a melyet Jézus hirdet, mindazoknak, a kik a Krisztus által való saját felszabadulásukra vágnak, legyen ez bár fájdalmak, veszedelmek és

küszködések árán: az Isten beszéde felszabadulást ajánl. Isten beszéde az igazra és jóra hatalmas szeretetet, a vétekre megvetést és undort ad, s megajándékoz erővel, az annyira ohajtott, de az önmagának átengedett embertől mindig hiában keresett erővel. A gonoszság minden rabszolgáinak, a kik szabadságra vágnak, Jézus maga mondotta ezeket a magasztos és profétai, ezeket a megváltói szavakat: az igazság szabadokká teszzen titeket.

De azoknak, a kik nem vágnak sem szabadságra, sem igazságra; azoknak, a kik inkább szeretik a sötétséget, mint a világosságot, mert az ök cselekedeteik gonoszok, épen akkora igazságossággal lehet mondani: hogy az igazság még nagyobb rabszolgákká, még nyomorultabbakká, a gyalázatra és kárhoztatásra még méltóbbakká teszzen titeket, mint ezelőtt voltatok. Az Isten szólott hozzátok, ti hallottátok az ő szavát, de megkeményítettétek sziveiteket. A Jézus kinyilatkoztatta magát nektek, ti láttátok igazsággal és kegyellemmel teljes dicsőségét, de megkeményítettétek sziveiteket. És a ti szivetek igazságos és elkerülhetetlen büntetés által még romlottabbá lett ebben a sötétségben, mely önkéntessé lett, ebben az alásülyedésben, melyet nem magatokra vettetek, hanem helybehagytatok, elfogadtatok és akartatok.

Látjátok, atyámfiai, az Isten igazsága, az Isten beszéde, az Isten lelke, megkötöz és megoldoz; megkötözi a sötétség lánczaival azokat, a kiket nem szabadít fel a világosságra. Örök és rettenetes, de igazságos törvénye ez, a lelkek — Isten, Krisztus, az igaz és jó előtt való — felelősségének!

Mit mondjak még mielőtt leszállanék ebből a szószékből? Minő hasznosabb, minő szigorubb, minő sürgősebb intést köthetnék ennél szivetekre? Ti azok közül valók vagytok, a kikhez Isten beszéde intézve van. Én hozzátok intézem jelenleg is. Ti azt hallottátok, ti nem vádolhatjátok sem Istent, a ki titeket annyira szeretett, hogy egyetlen fiát adta az emberekért; sem a Krisztust, a ki életét adta azért, hogy megalapítsa Isten országát a földön, sem szent Pétert, a kihez az Isten országának kulcsai le voltak téve, a ki gyengesége daczára hűségesen megnyitotta az anyaszentegyházat az ő népének és minden népeknek; sem az apostalokat, és az egyház papjait, sem az anyaszentegyházat magát, a kik minden hiányaik daczára hirdették és hirdetik jelenleg is elöttetek az idvességnek örvendetes üzenetét.

Ne legyetek tehát azok közül valók, a kiket Isten beszéde még vétkesebbekké teszi, azok közül valók, a kiknek ez a beszéd azt mondja: Ti még a ti bűneitekben vagytok. Hanem legyetek azok közül valók, a kiket Isten beszéde megszabadít, újra szül, és idvezít. Ti mindnyájan Isten országából valók akartok lenni a mennyben és örökkévalóságban; hogy oda jussatok arra csálhatatlan, de csak egyetlen eszköz van: legyetek ebből az országból valók mostantól kezdve és már itt a földön. És hogy oda bémenyjetek, mondjátok ezen ország fejének és alapítójának az apostol önkéntes és élő hitével, azzal a gyöngéd és égő szeretettel, azzal az erős és feltétlen odaadással: Uram, kihez mennénk rajtad kívül? Te nálad van a jelenvaló életnek és az örökéletnek ígérete; te vagy a Krisztus, az élő Istennek fia! Ámen.

Francziából —

Pap Mózes,  
tanár.

## XV.

Ecce Homo.<sup>1)</sup>

(Könyv-ismertetés.)

Mióta ama megmohosult falakon: a zsinatok határozataira alapított dogmákon és hitvallásokon keresztül a szabad vizsgálódás szelleme hova-tovább mind több rést tör magának az egyházba, s lélekben milliók csoportosulnak a lobogó alá, melyen jelszóul ez áll: „a vallást a tudománnyal ki kell békitni,“ különösen a Jézus személye veszi igénybe az emberek figyelmét. Mintha mindenki érezné, hogy az a felfogás, melyet a kereszténység eddig birt alapítójáról, többé nem kielégítő, s e feladat szerencsés megoldásától függ az új vallásnézet diadala: a mily munkásság nyilatkozik a Jézus életrása körül, ép oly érdekelttség fejtett ki e művek olvasása iránt is. Valóban, az egyházirodalomnak ma nincs termékenyebb mezeje annál, mint a mely Jézus életével foglalkozik; a kevésbé feltűnőket nem is említve,—Renan, Strauss, Schenkel, Presse megkísérték e téren erejüket, s hogy a közönség várja már a művészt, ki valahára egy jó s a lehetőleg élethű képet adjon Jézusról, mutatja e művek terjedése, főleg a Renané, mely csak hamar megjelenése után Europa majd mindenik élő nyelvére le lön fordítva.

Az „Ecce Homo,“ e sajátságos czimű könyv, melyet megismertetni kívánok a Keresztény Magvető szives olvasóival, szintén az egyházirodalom ez ágához tartozik, s a Jézus élete és munkája átnézetét foglalja magában. E mű megjelenése akkora zajt csinált Angliában, mint a Renané Franciaországban. Alig egy év alatt öt kiadást ért; a mi nem kis ajánlat egy könyv mellett, kivált ha meggondoljuk, hogy Angliában egy könyvre nem

1) *Ecce Homo. A survey of the life and work of Jesus Christ.* (Jézus Krisztus élete és munkája átnézete.) Megjelent Londonban, 1866. Szerzője nem nevezi meg magát.